

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามนโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาล ซึ่งเป็นภารกิจด้านเศรษฐกิจซึ่งเน้นให้ประชาชนต้องกินดีอยู่ดี เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพด้านการเกษตร จึงทำให้มีการใช้ปัจจัยการผลิต ได้แก่ สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และวัชพืชกันอย่างแพร่หลาย จนก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก รัฐบาลจึงได้ประกาศให้การทำเกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติและให้ทุกส่วนราชการ เอกชน และเกษตรกร ได้มีส่วนร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง โดยการนำปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดความมั่นคง ปลอดภัย และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้คืนกลับมาโดยเร็ว กอปรกับการมุ่งเน้นที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลกเป็นผู้นำด้านการเกษตรในการผลิตอาหารป้อนตลาดโลก ผลผลิตเกษตรจากไร่นาของเกษตรกรซึ่งเป็นจุดเริ่มแรกของห่วงโซ่อาหารจึงต้องมีความปลอดภัยก่อนการส่งมอบให้ผู้รับซื้อเพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรงหรือราชการปี 2548-2551 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดกลยุทธ์หลักระดับชาติมีการส่งเสริมการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรตามระบบความปลอดภัยอาหาร (food safety) ให้มีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานคุณภาพศักยภาพ และโอกาสทางการตลาดสูง

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้ทักษะและความชำนาญ สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันผู้บริโภคจะให้ความสำคัญ และเลือกบริโภคสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน แต่เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตยังขาดความรู้ทักษะและความชำนาญในการผลิตที่มีการควบคุมและต้องปฏิบัติตามมาตรฐานระบบการผลิต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย โดยส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเกษตรด้านพืชตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) ในปี 2553 เพื่อสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ นโยบายและพันธกิจ นโยบายด้านการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคเกษตร โครงการบูรณาการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2553 โครงการส่งเสริมการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตรตามระบบความ

ปลอดภัยอาหาร

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชต้องการลดการใช้สารเคมีให้น้อยลง เกิดระบบการผลิตพืชผักที่ปลอดภัยจากสารพิษ จิระเดช แจ่มสว่าง (2546 : 16) กล่าวว่า การแสวงหามาตรการและวิธีการควบคุมศัตรูพืชที่ไม่ต้องใช้สารเคมี หรือใช้ให้น้อยลงเข้ามาทดแทน การควบคุมศัตรูพืช โดยวิธีชีวภาพ หรือชีววิธี (biological control หรือ bio-control) โดยอาศัยสิ่งมีชีวิตต่างๆ ได้แก่ ตัวห้ำ (predators) ตัวเบียน (parasites) รวมทั้งจุลินทรีย์เชื้อโรคของแมลง (Pathogen) เพื่อควบคุมรักษาระดับความหนาแน่นของศัตรูพืช ให้อยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อพืชจนถึงระดับเศรษฐกิจ นับเป็นวิธีการหนึ่งที่มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ปัจจุบันมีการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับการพัฒนาศัตรูธรรมชาติในการควบคุมศัตรูพืชผัก โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ขึ้นมาเป็นจำนวนมาก

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานบางประการด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีววิธีในการควบคุมศัตรูพืชของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาเจตคติเกี่ยวกับการใช้ชีววิธีในการควบคุมศัตรูพืชของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชีววิธีในการควบคุมศัตรูพืชของเกษตรกร
- 2.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีววิธีในการควบคุมศัตรูพืช
- 2.6 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการใช้ชีววิธีใน

การควบคุมศัตรูพืช

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

4. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจ เจตคติ การปฏิบัติ และปัญหา มีความสัมพันธ์กับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร

5. ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรศึกษาได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต(ข้าวหอมมะลิ) อำเภอเวียงน้อย จำนวน 100 ราย, โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน(ผัก) อำเภอเวียงน้อย จำนวน 80 ราย, โครงการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลัง อำเภอเวียงน้อย จำนวน 50 ราย และโครงการส่งเสริมการผลิตอ้อยโรงงาน อำเภอเวียงน้อย จำนวน 50 ราย

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การควบคุม หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าได้มีการดำเนินการตามแผนที่ได้กำหนดไว้หรือไม่เพื่อทำการหาจุดบกพร่องและจุดอ่อนของผลการปฏิบัติงานแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อที่จะให้ผลการปฏิบัติงานนั้นได้ดำเนินไปตามแผนและมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้

6.2 ศัตรูพืช หมายถึง ศัตรูพืชคือสิ่งที่มีชีวิตที่สร้างความเสียหายให้แก่พืชที่ปลูกสร้างความเสียหายให้แก่พืชทั้งทางตรงและทางอ้อม แล้วกระตุ้นให้พืชเกิดการเจริญเติบโตที่ผิดปกติ

6.3 การควบคุมศัตรูพืช หมายถึง การป้องกันไม่ให้ศัตรูพืชสร้างความเสียหายต่อพืชผลทางการเกษตรเป็นการป้องกันศัตรูพืชไม่ให้เพิ่มจำนวนจนถึงจุดที่จะก่อให้เกิดปัญหา

6.4 การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี หมายถึงการจัดการศัตรูพืชให้อยู่ในปริมาณที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายโดยใช้สิ่งมีชีวิตที่เป็นศัตรูพืชหรือศัตรูธรรมชาติ

6.5 ศัตรูธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตที่เป็นตัวสาเหตุ ทำให้ศัตรูพืชตายก่อนกำหนดธรรมชาติ ได้แก่ ตัวห้ำ ตัวเบียน และเชื้อโรคของศัตรูพืช

6.6 ตัวห้ำ หมายถึง แมลงหรือสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่ง ที่กินแมลงหรือสัตว์ชนิดอื่นเป็นอาหารเพื่อการเจริญเติบโต

6.7 ตัวเบียน หมายถึง แมลงหรือสัตว์ขนาดเล็ก ที่ดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการเกาะกินอยู่บนหรือในแมลงหรือสัตว์อาศัยนั้นจนอ่อนแอและตายในที่สุด

6.8 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่ปลูกพืชเศรษฐกิจในอำเภอเวียงน้อย

6.9 ชีวินทรีย์ หมายถึง สารกำจัดแมลงที่ผลิตจากสิ่งมีชีวิตประเภทจุลินทรีย์ ได้แก่ แบคทีเรีย ไวรัส รา โปรโตซัว หรือสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กอื่น ๆ เช่น เส้นเดือนฝอย

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 นำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการให้การสนับสนุนการใช้ศัตรุธรรมชาติแก่
เกษตรกรในการควบคุมศัตรูพืช

7.2 นำไปปรับปรุงแนวทางการส่งเสริมการใช้ศัตรุธรรมชาติในพื้นที่เขตอำเภอแวง
น้อย

7.3 ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ปัญหาด้านการ
ผลิตศัตรุธรรมชาติ

